

Betreft: REGULERING BESTRIJDINGSMIDDELEN

Gemeente Steenwijkerland, 19 februari 2025

Geachte Raad, geacht College,

vele bewoners van de Gemeente Steenwijkerland maken zich ernstig zorgen over de gevolgen die gewasbeschermingsmiddelen/pesticiden hebben op hun gezondheid en leefomgeving. Het blijkt dat bijna overal resten van bestrijdingsmiddelen aanwezig zijn, vaak in een complexe mix, waarvan we weinig of geen kennis hebben van de werking op lange(re) termijn.

Wij willen uw aandacht vragen voor de mogelijkheden om als gemeente verantwoordelijkheid te nemen voor een gezonde leefomgeving, in lijn met de Omgevingswet. Het voorzorgsbeginsel zou hierbij centraal moeten staan. Met name worden – ook in de Gemeente Steenwijkerland – veel pesticiden in de sierteelt gebruikt en in mindere mate ook bij voedingsgewassen. Weliswaar is er 11 februari j.l. in de Gemeenteraad Steenwijkerland over gesproken en is door wethouder Miriam Slomp- Dekkers gezegd dat het onderwerp in de Omgevingsvisie van 2025 “wordt meegenomen” en dat “we de juiste balans tussen economische belangen en volksgezondheid willen vinden”. Hier wil ondergetekende graag 4 maart a.s. bij de Politieke Markt nader op reageren.

Lelieteeft in Nederland in 2024 ruim 7000 ha. Een kwart van het geheel aan bloembollenteelt.

Lelieteeft verbruikt gem. 114 kg/ha pesticiden, waarvan ong. 80 kg/ha paraffineolie, preventief en wekelijks in grote hoeveelheden. Door het RIVM als zeer zorgwekkende stof genoemd.

Recente lelieteelt in Steenwijkerland bij Blankenham, Baarlo, Blokzijl, Kallenkote. En recent ten zuiden van Westvierdeparten, nabij De Eese.

Tulpenteelt 15 duizend ha in 2023 in Nederland, op een totaal van 28000 ha bollenteelt; 170 bloembollen per vierkante meter. Pesticiden 25 kg/ha.

In Steenwijkerland nu o.a. tussen Kon. Wilhelminalaan, Amsterdamselaan en Baron van Welderen Rengerslaan.

De bloembollenteelt in Steenwijkerland 2022: 18,19 ha, 2024: 43,12 ha (Bron: CBS)
Het “waterbedeffect” weerspiegelt in cijfers: meer dan een verdubbeling in 2 jaar. En een verdere toename is te verwachten.

Bloembollenteelt cijfers uit het jaar 2020(!) in volgende gemeenten:

Meppel 2,7 ha

Weststellingwerf 133,4 ha

Westerveld 378,8 ha

Noordoostpolder 2714,1 ha

De schaalvergroting in de bloembollenteelt gaat van jaar tot jaar verder. Het aantal bedrijven is sinds 2000 weliswaar met meer dan 40% afgenomen, van 2,7 duizend (2000) tot 1,6 duizend (2021).

Echter: het bloembollenareaal in Nederland groeit gestaag.

In het jaar 2000: 22.500 hectare, 2023: 28.000 ha, 2025: >30.000 ha.

Bron: www.cbs.nl

Vrijwel alle bollenteelt wordt geëxporteerd. Inmiddels heeft de gemiddelde bollenteler bijna 19 ha bloembollen, bijna 2,5 keer zoveel als in 2000”.
Ook lucratief voor landbouwgrondbezitters, door verpachting/verhuur.

Nabij Onna is ook zichtbaar hoe grasland veranderd in percelen waar voedergewassen voor mens en dier geteeld worden, met tijdens het seizoen wekelijks gebruik van landbouwgif, ook zeer nabij woonhuizen.

In de landbouw en m.n. in de bollenteelt wordt veel gebruik gemaakt van bestrijdingsmiddelen.

Met ernstige gevolgen:

- een deken van gewasbeschermingsmiddelen over het land
- vervuiling oppervlaktewater, grondwater, gevaar voor drinkwater
- luchtvervuiling, verspreiding over grote gebieden, vindbaar in de mens door inademing, in babyluiers, in huisstof

(recent rapport Meten=Weten: “Een nevel van bestrijdingsmiddelen”)

- pesticiden duidelijk verband met neurodegeneratieve aandoeningen Parkinson, Alzheimer, ALS. Vooral bij boeren en omwonenden van akkers.

Heel moeilijk te achterhalen welke chemische middelen daarvoor verantwoordelijk zijn, omdat deze mensen vaak aan verschillende chemische middelen tegelijk blootgesteld werden.

- massale insectensterfte en van vogels (want een groot deel van de vogels worden beroofd van hun voeding, insecten) en massale sterfte van (wilde) bijen (bestuiving!)

Verantwoordelijk voor de werkzaamheidsbeoordeling en voor de risicobeoordeling en het toelatingsproces in Nederland is het Ctgb:

College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden.

Gewasbeschermingsmiddelen/pesticiden worden gebruikt om (landbouw)gewassen tegen ziekte en plagen te beschermen, en tegen onkruid. Dus niet alleen bij niet-bio bloembollenteelt, maar ook bij de niet-bio land-en tuinbouwgewassen, zoals bijvoorbeeld bij Onna (aardappelen, uien, voederbieten enz.)

Biociden zijn bedoeld om ongewenste organismen te bestrijden.

www.ctgb.nl citaat: “Voor de aanvraag van het gewasbeschermingsmiddel of biocide moet de producent bij het Ctgb een “dossier” aanleveren met onderzoeken die aantonen dat de middelen veilig zijn.”

Zoiets als: “Wij van WC- eend adviseren WC- eend.”

Andere nadelen huidige gang van zaken (o.a. volgens professor, hoogleraar, neuroloog Bas Bloem, expert op het gebied van Parkinson, Radboud Universiteit Nijmegen):

- er wordt niet rekening gehouden met het feit dat de meeste mensen pesticiden inademen en wat het effect is op de hersenen op lange termijn
- er wordt niet naar veranderingen op celniveau gekeken
- er wordt geen rekening gehouden met een mogelijk stapeleffect van meerdere pesticiden en een cocktail van middelen
- er is geen (duidelijk) zicht op de langere termijn, denk aan bijv. DDT, asbest, PFAS
- ook niet naar de schadelijkheid van hormoonverstorende stoffen.

Waarom regulering bestrijdingsmiddelen, o.a.:

- vanwege alarmerende afname biodiversiteit
- schoner en genoeg drinkwater dringend geboden
- vervuiling oppervlaktewater en grondwater
- ophoping chemische stoffen in de lucht, bodem, mensen, dieren, planten
- groeiende vraag van verontruste burgers
- middelen die zijn toegestaan lang niet altijd veilig
- link tussen bestrijdingsmiddelen en kanker, autisme, Parkinson, ALS en Alzheimer steeds duidelijker
- naar neurologische effecten wordt vaak niet gekeken
- het zgn. cocktaileffect wordt genegeerd
- overall bestrijdingsmiddelen te vinden
- siergewassen zijn niet essentieel
- zeer veel nadelen voor vrijwel alles wat leeft, voor een gewin van een kleine groep op korte termijn.

Wat kan ondernomen worden om toepassing van pesticiden te verminderen/te voorkomen?

- bestuursrechtelijke zaken
- kort geding door burgers (met als mogelijk gevolg sociale spanningen; bijv. Boterveen, Dwingeloo)

Steenwijker Courant, 8 januari 2025:

“Provincies hebben een verantwoordelijkheid en een wettelijke verplichting op het gebied van een schone, gezonde en veilige leefomgeving. En de provincie is primair verantwoordelijk voor schoon drinkwater en herstel van natuur.

Overijssel wil onderzoeken of er andere keuzes gemaakt kunnen worden wat betreft het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Eind dit jaar duidelijkheid? Zal het omgevingsbeleid aangepast worden?”

Gemeenten zijn ook verantwoordelijk voor een gezonde leefomgeving!

Een gemeente heeft binnen de Omgevingswet mogelijkheden en zelfs de juridische plicht om burgers te beschermen. Hoogste tijd om zo snel mogelijk adequaat te handelen!

– Kijk eens wat andere gemeentes hebben gedaan, bijv. in: Opsterland en Ooststellingwerf(Fr.). In Haaksbergen (al 12 jaar) een totaalverbod voor bloembollenteelt met pesticiden en in gemeenten als Heerenveen, Weststellingwerf en Westerveld worden plannen “gesmeed” tot regulering van de bloembollenteelt. En mede door ontwikkelingen in Drenthe heeft dit alles een waterbedeffect tot gevolg, met steeds meer bollenteelt in gem. Steenwijkerland te verwachten. Tenzij...

- Beroep doen op Europees “voorzorgsbeginsel” en
- op Europese Richtlijn “duurzaam gebruik pesticiden”
- Via Omgevingsplan, specifiek de Omgevingswet:
 - algeheel verbod?
 - spuitvrije zones en hoe groot?
 - limiet stellen aan hoeveelheid en/of soorten bestrijdingsmiddelen?
- Hulp van Vereniging van Nederlandse Gemeenten is mogelijk.

– Reguleren, begrenzen, verbieden... gebruik de:

– **Gemeentelijke handleiding**
“Regulering Bestrijdingsmiddelen”

(dec.’24) van Urgenda en Natuur en Milieu

<https://natuurenmilieu.nl/nieuws-artikel/nieuwe-handleiding-geeft-gemeenten-handvatten-om-burgers-te-beschermen-tegen-pesticiden/>
“Nederland bestaat voor 18,6% uit akker-en tuinbouwgrond (631 ha). Op deze gronden wordt vaak gebruik gemaakt van bestrijdingsmiddelen. Deze handleiding bevat een gereedschapskist voor gemeenten die het gebruik van bestrijdingsmiddelen of bepaalde intensief bespoten teelten willen reguleren, begrenzen of verbieden”:

- daardoor meer duidelijkheid en veiligheid creëren voor bewoners, incl. agrariërs
- zodat telers en hun werknemers minder/geen gevaar lopen
- meer bijdragen aan een veilige en gezonde leefomgeving voor iedereen
- meer bescherming bieden aan mensen, dieren, natuur, biodiversiteit en milieu
- zodat burgers niet meer hoeven te procederen tegen telers
- om zorgen van burgers weg te nemen
- biologisch geteelde bloemen kopen en promoten

Gelukkig zijn er alternatieven. De biologische bollenteelt laat zien dat bloemen ook geteeld kunnen worden zonder de natuur en onze gezondheid te schaden: maak de gehele bloembollenteelt gifvrij!

Bovendien is er een parallele wereld aan biologische levensmiddelen en bloemen zonder de enorme, indirecte maatschappelijke kosten van de niet-biologische teelten!

Zie bijvoorbeeld: <https://huibertsbloembollen.nl>

Ik hoop dat u het belang van een (bijna) gifvrije omgeving inziet en de nodige maatregelen neemt.

Egbert de Boer,
namens
Partij voor de Dieren
Werkgroep Steenwijkerland
19 februari 2025

Bronnen:

Aardige Buren

CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek)
Ctgb (College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden)
De Stentor
EFSA (Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid)
Follow the Money
Gemeente Heerenveen
Gemeente Steenwijkerland
KVSN (Koninklijke Vereniging Stadswerk Nederland)
Meten=Weten
Natuur en Milieu
Natuurvereniging Geaflecht
Nieuwsbode De Kop
Partij voor de Dieren
PANN (Pesticide Action Network Netherlands)
RIVM (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu)
Steenwijker Courant
Stichting Bollenboos
Scientas
Tubantia
Urgenda
Vitens
Wikipedia
YouTube
Werkgroep “Stop de schadelijke lelie-/sierbollenteelt in de gemeente Heerenveen”

Nagekomen recent bericht van: **Scientas.nl** 14 febr. 2025

Pesticiden tasten veel meer organismen aan dan gedacht, blijkt uit nieuw onderzoek. Wereldwijd bedreigen bestrijdingsmiddelen de biodiversiteit.

Uit nieuw onderzoek van het UK Centre for Ecology & Hydrology (UKCEH) blijkt dat het gebruik van pesticiden ontzettend veel negatieve gevolgen heeft voor honderden soorten bacteriën, schimmels, planten, insecten, vissen, vogels en zoogdieren. Dit heeft wereldwijd een enorme impact op de biodiversiteit. Men denkt volgens onderzoeker Dave Goulson van de Universiteit van Sussex dat chemische bestrijdingsmiddelen vaak alleen giftig zijn voor de levende wezens waarvoor ze ingezet worden, maar niets blijkt minder waar. Ze zijn dus ook schadelijk voor de honderden andere organismen die ze binnenkrijgen, vertelt hij. “Het is verontrustend dat we allerlei negatieve effecten hebben gevonden bij planten, dieren, schimmels en microben, die ecosystemen bedreigen.”

